

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellanearum
Observationum Libri quatuor**

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XXVII. Locus Aristotelis de Thermis naturalibus illustratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

complexa Aristides in 2. *Platonica*, hunc in modum citat: Καὶ φανῆ τικαὶ δειλίας εἰ δὲ θέλει, σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας. ὡς τις τῶν Κείων ἐφη ποιτής. Quippe istud tuta *Silentio merces*: plane illis gemellum esse; σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας, nemo non videt.

CAPUT XXVII.

Locus Aristotelis de Thermis naturalibus illustratur.

Nusquam magis Physicus est Aristoteles quam in volumine *quæstionum naturalium*. Et certe id postulat ratio operis. omnium igitur, quæ ibi proponuntur, caussas naturales, quo ad ejus fieri potest, reddere conatur. At enimvero eorum quæ vulgi opinione & superstitione constant, vanum est caussas e naturæ adytis velle afferre. Quamobrem frustra hunc esse operæ cogor fateri; cum in problemate ultimo sect. 24. cur calidæ aquæ naturales variis locis erumpentes, sacræ antiquis existimarentur, explicare conatur. Διὰ τί (inquit) τὰ θερμὰ λατρεῖα, ιερά; ἢ ὅτι ἀπὸ τῶν ιερωτάτων γίνονται, θεῖς καὶ ιεραύνε. Nempe hanc caussam reddit, cur thermæ naturales sacræ habeantur, quod a sulphure & fulmine calorem suum mutuentur, quæ res omnium maxime sacræ existimenteruntur. Sed hoc explicare, est obscurum per obscurius, vel certe per æque ignotum: nam par difficultas; cur sacrum sulphur, cur fulmen? Neque video, cur sulphur magis sacrum quam auripigmentum, quam bitumen, & alia fossilia, videri debeat. neque fulmen porro, si ejus naturam spectamus, magis inter sacra habendum, quam

aliæ aëris impressiones, quæ μελέως Græcis dicuntur, frivola plane hæc interpretatio est, & Aristotele indigna. Mire tamen hic æstuant interpretes, & cum bene longa disputatione se & lectorem fatigarunt, hunc hoc minus quam antea incertum dimittunt. Mihi simplicius &, nisi fallor, verius rem hanc posse explicari videtur, si dicamus morem fuisse veterum, *sacra* & *divina* appellandi ea, quorum nos caussæ laterent, & quæ essent ejusmodi, ut sensus nostros aliqua specie insigni, aut potestate moveant. Ex ignorantia namque admiratio: ex admiratione divinitatis suspicio. Hinc Θεύλατον πάθει Euripi: cuius caussa eslet ignota. Sic mentem humanam Seneca epistola 41. sacram, immo Deum vocat, quia natura ejus in occulto est. *Prope est a te Deus, tecum est, intus est.* Ita dico, Lucili, sacer intra nos spiritus sedet, malorum bonorumque observator & custos. Tum deinceps lucos sacros, antra, aquarum calentium fontes, eadem ratione sacros existimatos declarat, verbis ad ostentationem usque exquisitis & sonantibus: *Si tibi occurrit vetustis arboribus, & solitam altitudinem egressis frequens lucus, & conspectum cœli densitate ramorum aliorum alios protegentium submovens, illa proceditas silvæ, & secretum loci, & admiratio umbræ in aperto tam dense, fidem tibi numinis facit.* Et paulo post: *Magnorum fluminum capita veneramur, subita ex abdito vasti amnis eruptio aras habet, colluntur aquarum calentium fontes, &c.* Magis verisimilis igitur caussa hæc est, cur eæ aquæ habitanter sint *sacra*, quod scilicet ignota semper fuerit caussa ejus caloris, qui in iis præter naturam hujus elementi insinus manet; ut pote qui etiamnum naturæ studiosis disputandi materiam præbeat. Ut autem dixi, eorum mos fuit, quorum proprias caussas videre non possent, iis Deum auctorem inscribere & talia *sacra* & *divina* putare. Ceterum libet animi gratia, antequam hinc discedo, subjungere ex Atheneo, ea lavacra naturalibus aquis calidis scatentia,

non

nō modo prīscis sacra fuisse habita, sed etiam quod Herculi sacra essent, vulgo existimatū fuisse. ita enim libro 12. in disputātione de voluptate: Ή δια τί τὰ θερμὰ λετέα τὰ φαινόμενα ἐκ τῆς γῆς πάντα Ηρακλέας Φασὶν εἰναι ierā;

CAPUT XXVIII.

Vindicatur Virgilius a quorundam censura.

Numanus lib. 9. *Aeneid.* sic in Trojanos invehitur:

Non pudet obsidione iterum valloque teneri,

Bis capti Phryges, & morti pretendere muros:

& quæ sequuntur. Ibi Critici Maronem accusant, quod *bis captos* dixerit Phrygas, quos ter obfessos, & expugnatos fuisse constet. Nos (inquit Brodaeus lib. 4. *Miscell.* cap. 7.) non *bis tantum*, sed *ter captum*, *excisumque Ilium* fuisse censemus: *primum ab Hercule*, *deinde ab Amazonibus*, *postremo a Gracis duce Agamemnone*. Unde *Theocritus in Ara*, Τευχεῖδα τείποεθον vocat. Tum pluribus exemplis ostendit, non debere Poëtarum dicta ad exactam historiæ & veritatis normam exigi: in quibus & hunc locum profert. Sed profecto *Virgilius* tali defensione, hoc quidem loco, non eget. Ter Trojanam captam fuisse negari non potest: non tamen *Maro* ibi male *bis captos Phryges* Numanum istum dicere facit; qui scilicet non multo antea a *Gracis* victi sub Agamemnone fuissent: quæ altera Trojanorum clades, a prima quæ sub Hercule accedit, memoratur. Tametsi enim